

นวัตกรรมสื่อสังคมออนไลน์เพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนา*

SOCIAL MEDIA INNOVATION TO PROPAGATE BUDDHISM

พระศุภชาติ (ธมมัสสโร) ลำสิวงษ์*, พระปฐมพร (กิตติวโร) อรุณรักษ์, รัชฎาภรณ์ ลิมนันทพงศ์, มนสิชา มะลิตทอง, พระครูบวรชัยวัฒน์
Phrasupachat (Tummissaro) Samreewong, Phrapathomporn (Kittiwalo) Arunrak, Ratchadaporn Limpanantapong, Manasicha Malithong,
Phrakru Bowonchaiwat

คณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาศกรราช นครศรีธรรมราช ประเทศไทย
Faculty of Religion and Philosophy, Mahamakut Buddhist University Srithammasokkarat Campus, Nakhon Si Thammarat, Thailand
*Corresponding author E-mail: sodajedd@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการ เรื่อง “นวัตกรรมสื่อสังคมออนไลน์เพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนา” นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีนวัตกรรมของสื่อสังคมออนไลน์เพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนากับนวัตกรรมสื่อสังคมออนไลน์และเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในสังคมปัจจุบัน จึงควรให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เพราะปัจจุบัน เป็นสังคมยุคใหม่ที่มีอิสระเสรีในการรับข้อมูลข่าวสาร การศึกษาเรื่องพระพุทธศาสนานั้นเป็นเรื่องง่ายและยังเอื้ออำนวยให้แก่ประชาชนทั่วไป เพราะไม่จำเป็นต้องเดินทางไปสืบค้นข้อมูลตามสถานที่ต่าง ๆ เพื่อหาความรู้เกี่ยวกับพระพุทธศาสนาเพียงแต่มีโทรศัพท์มือถือหรือคอมพิวเตอร์ก็สามารถสืบค้นข้อมูลได้ด้วยตนเอง เช่นเดียวกับพระสงฆ์ในยุคปัจจุบันต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัยใหม่ เพราะสื่อสังคมออนไลน์ไม่ได้มีประโยชน์เพียงแค่สืบค้นข้อมูลแต่ยังสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในหมู่พระสงฆ์ได้ ผ่านแอปพลิเคชันไม่ว่าจะเป็น Line Google Meet หรือ Zoom และยังแสดงธรรมะผ่านช่องทาง Facebook YouTube สามารถเผยแผ่ให้ผู้คนทั่วโลกได้รู้ถึงหลักคำสอนของพระพุทธเจ้า หากการใช้ประโยชน์จากสื่อสังคมออนไลน์เหล่านี้พึงพิจารณาให้สำรวมในอิริยาบถของพระสงฆ์เพื่อเป็นแบบอย่างให้สาธุชน ซึ่งด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์จึงต้องศึกษาสภาพสังคมปัจจุบัน เพื่อพัฒนาหลักการ วิธีการศึกษาและปรับปรุงรูปแบบและทักษะการใช้เทคโนโลยีในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม รูปแบบการสื่อสารพุทธธรรมต้องมีความเชื่อมโยงเกี่ยวกับองค์ประกอบของกระบวนการสื่อสาร เพราะรูปแบบจะสมบูรณ์หรือไม่ขึ้นอยู่กับผู้ส่งสาร สาร ช่องทางและผู้รับสาร เพื่อให้การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์มีศักยภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและนำเอาหลักการทางพุทธธรรมที่จะได้นำไปใช้ในการสร้างสรรค์ และประยุกต์ใช้ได้ต่อไป

คำสำคัญ: นวัตกรรม, สื่อสังคมออนไลน์, การเผยแผ่พระพุทธศาสนา

Abstract

This academic article on “Social Media Innovation to Propagate Puddhism” aims to study the concept of innovation theory of social media to propagate Buddhism with social media innovation and to propagate Buddhism among monks in today's society. It should be given. The importance of rapid change is present because it is a modern society where there is freedom in receiving information. Studying Buddhism is easy and convenient for the general

* Received January 11, 2024; Revised January 23, 2024; Accepted January 25, 2024

public. Because there is no need to travel to search for information in various places to find knowledge about Buddhism, just having a mobile phone or computer can search for information by yourself. Just like today's monks must adapt to the modern era because social media is not only useful for searching for information but can also be applied among monks. Through applications such as Line, Google Meet, or Zoom, and also showing Dhamma through Facebook and YouTube channels, we can disseminate to people around the world the teachings of the Buddha. If the use of these social media should be considered and considered to be restrained in the monks' precepts in order to be an example for the people. As for the propagation of Buddhism by monks, it is necessary to study the current social conditions. To develop principles, educational methods, and improve formats and skills in using technology in propagating Buddhism to keep up with social changes. The Buddhist Dhamma communication model must have connections regarding the elements of the communication process. Because the form will be complete or not depends on the messenger, message, channel, and receiver so that the Buddhist propagation of the monks will have more potential and efficiency and bring the principles of Buddhism to be used in creativity and can be applied further.

Keywords: Innovation, Social Media, Propagating Buddhism

บทนำ

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในสมัยพุทธกาลในครั้งเริ่มนั้น พระพุทธเจ้าทรงประกาศศาสนาด้วยพระองค์เอง และเรียกคำสอนของพระองค์ว่า “พระธรรม” เพื่อทรงอบรมสั่งสอนและถ่ายทอดพระธรรมคำสอนของพระองค์แก่พระสาวกด้วยพระองค์เอง ซึ่งวิธีการถ่ายทอดคำสอนนั้น ทรงใช้การแสดงธรรมเทศนาบ้าง อบรมสั่งสอนเป็นรายบุคคลบ้าง โดยใช้ระบบมุขปาฐะต่อมาพระมหาสาวกได้มีการจดจำ และนำคำสอนไปเผยแผ่ในหลายรูปแบบ โดยให้สืบทอดกับอาการที่พระพุทธองค์ทรงสั่งสอน อาทิ การปฏิบัติตนให้มีปฏิปทาน่าเลื่อมใส การสนทนาธรรม การแนะนำ การตอบปัญหาในข้อข้องใจ (บริษัทฟอร์ทูเดย์, 2566) และการแสดงธรรมในสมัยพุทธกาลนั้นพระสาวกได้เลือกเรียน ตามคำสอนที่ตนเองถนัด เมื่อพระสาวกได้ออกประกาศ พระศาสนาจนเจริญรุ่งเรืองเป็นอย่างมาก พระสาวกทั้งหลายได้ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ ปฏิบัติตรง และปฏิบัติสมควร เป็นองค์ประกอบของหลักการทางศาสนา เป็นที่ยึดมั่นในคุณธรรมของผู้แสดงธรรมและเคารพนอบน้อม ในพระธรรมจนสามารถเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล มากยิ่งขึ้นมาจนถึงปัจจุบันนี้ (เสถียร พันธรัชนี, 2516) พระพุทธศาสนายังได้มีการเผยแผ่ไปสู่ประเทศต่าง ๆ โดยให้พระสงฆ์สาวกออกไปบำเพ็ญประโยชน์ช่วยเหลือมวลมนุษย์และสัตว์โลกทั้งหลายโดยการนำพระธรรมคำสอนของพระองค์ไปเผยแผ่ให้สัตว์โลกได้ปฏิบัติตามเพื่อประโยชน์สุขแก่ชีวิต

ปัจจุบันการศึกษาเรื่องพระพุทธศาสนานั้นเป็นเรื่องง่ายและยังเอื้ออำนวยให้แก่ประชาชนทั่วไป เพราะไม่จำเป็นต้องเดินทางไปสืบค้นข้อมูลตามสถานที่ต่าง ๆ เพื่อหาความรู้เกี่ยวกับพระพุทธศาสนาเพียงแต่มีโทรศัพท์มือถือหรือคอมพิวเตอร์ก็สามารถสืบค้นข้อมูลได้ด้วยตนเอง เช่นเดียวกับพระสงฆ์ในยุคปัจจุบันต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัยใหม่เพราะสื่อสังคมออนไลน์ไม่ได้มีประโยชน์เพียงแค่อ่านข้อมูลแต่ยังสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในหมู่พระสงฆ์ได้ ผ่านแอปพลิเคชันไม่ว่าจะเป็น Line Google Meet หรือ Zoom และยังแสดงธรรมะผ่านช่องทาง Facebook YouTube สามารถเผยแผ่ให้ผู้คนทั่วโลกได้รู้ถึงหลักคำสอนของพระพุทธเจ้าได้ หากการใช้ประโยชน์จากสื่อสังคมออนไลน์เหล่านี้พึงพิจารณาถ้อยคำให้สำรวมในอิริยาบถของพระสงฆ์เพื่อเป็นแบบอย่างให้สาธุชนต่อไป

สื่อสังคมออนไลน์กลายเป็นสิ่งที่ประชาชนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญ ในยุคปัจจุบันเพราะเป็นนวัตกรรมที่สะดวกต่อการเข้าถึงแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่สนใจได้อย่างรวดเร็ว ทำให้ประชาชนเห็นถึงความสำคัญในการใช้สื่อสังคมออนไลน์และหากกล่าวถึง พระพุทธศาสนาในยุคปัจจุบันต้องปรับตัวให้ทันทุกการเปลี่ยนแปลงของสังคมเพราะการเผยแผ่พระพุทธศาสนาคงดำเนินต่อไป เช่น การบรรยายธรรมผ่าน YouTube และ Facebook การนำคำพูดหรือหรือสิ่งต่าง ๆ ลงสื่อสังคมออนไลน์นั้นเป็นเหมือนดาบสองคมผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์ต้องพิจารณาข้อความและคำพูดหรือสิ่งที่จะสื่อให้ถี่ถ้วน เพราะอาจจะมีทั้งบทวิจารณ์และชื่นชมรวมอยู่ด้วยกัน สื่อสังคมออนไลน์กับสังคมทั่วไปนั้นไม่แตกต่างกัน แต่สังคมออนไลน์ก็เป็นสังคมอีกลักษณะหนึ่งที่พระสงฆ์สามารถเลือกดำเนินกิจกรรมที่เหมาะสมกับสถานะของตน อาทิ การให้ธรรมเป็นทานแก่ผู้สนใจทั่วไป การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างพระสงฆ์ หรือฆราวาสที่ยึดมั่นในศีลอย่างเคร่งครัด เป็นต้น

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในสมัยพุทธกาล

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคสมัยพุทธกาลพระพุทธเจ้าทรงมีหลักปฏิบัติที่แตกต่างกันไปตามกาลเทศะและบุคคลที่จะทรงสั่งสอน ดังนั้น การพิจารณาวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระองค์จึงเริ่มตั้งแต่คุณสมบัติของผู้สอน ดังนี้

1. คุณสมบัติของผู้สอนหรือนักเผยแผ่พุทธวิธีในการสอนนั้นต้องเริ่มต้นจากปรัชญาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย กัลยาณมิตรและไหวพริบที่ชาญฉลาด จากนั้นจะต้องประกอบด้วยหลักของนักเผยแผ่ให้แก่ผู้ฟังและผู้สอนกับผู้เรียน เพราะในทางพระพุทธศาสนาถือว่าผู้ที่เผยแผ่กับผู้ฟังหรือผู้สอนกับผู้เรียนนั้นต้องประสานสัมพันธ์กัน ในด้านการอบรมสั่งสอนนั้นย่อมเป็นส่วนประกอบที่สำคัญให้เกิดคุณลักษณะของผู้สอน ซึ่งเรียกว่า องค์คุณของกัลยาณมิตร ดังนั้น พระธรรมกถึกหรือนักเผยแผ่พุทธธรรมที่ดีจึงมีลักษณะคุณสมบัติซึ่งเป็นองค์ของกัลยาณมิตร 7 ประการ ดังนี้

- 1.1 ปิโย เป็นที่รักเป็นที่พอใจในฐานะเป็นที่สบายและสนิทสนม
- 1.2 ครุ เป็นที่เคารพในฐานะประพฤติดมควรแก่ฐานะ
- 1.3 ภาวนีโย เป็นที่ยกย่อง ในฐานะทรงคุณ คือ ความรู้และภูมิปัญญาแท้จริง
- 1.4 วตตา จ เป็นนักพูด รู้จักชี้แจงให้เข้าใจ รู้ว่าเมื่อไรควรพูดอะไรอย่างไร
- 1.5 วจนกขโม เป็นผู้อดทนต่อถ้อยคำ คือ พร้อมที่จะรับฟังคำปรึกษา
- 1.6 คมกิริยจ กถิ กตตา เป็นผู้พูดด้วยถ้อยคำลึกซึ้งได้ สามารถอธิบายเรื่องยุ่งยากซับซ้อนให้
- 1.7 โน จมฺฐาเน นิโยชเย ไม่ชักนำไปในอุทฺธนา

2. ลีลาการสอน การสอนของพระพุทธเจ้าแต่ละครั้ง แม้ที่เป็นเพียงธรรมีกถา หรือการสนทนาทั่วไปซึ่งมิใช่คราวที่มีความมุ่งหมายเฉพาะพิเศษ ก็ดำเนินไปอย่างสำเร็จผลดี โดยมีองค์ประกอบที่เป็นคุณลักษณะที่ เรียกได้ว่าเป็นลีลาในการสอน มี 4 ประการ ดังนี้ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2551)

2.1 สันทิสสนา ชี้แจงให้เห็นชัด คือ จะสอนอะไร ก็ชี้แจงจำแนกแยกแยะอธิบาย และสามารถแสดงเหตุผลให้ชัดเจน

2.2 สมาทปนา ชักชวนใจให้อยากรับเอาไปปฏิบัติ คือ สิ่งใดควรปฏิบัติหรือหัดทำและมองเห็นความสำคัญที่จะต้องฝึกฝนบำเพ็ญจนใจยอมรับอยากลงมือทำ หรือนำไปปฏิบัติ

2.3 สมุตเตชนา เร่งเร้าใจให้อาจหาญแก่งกล้า คือ การปลุกเร้าใจให้กระตือรือร้น เกิดความอุตสาหะ

2.4 สัมปหังสนา ทำให้ปลอบชโลมใจให้สดชื่นร่าเริง หรือการบำรุงจิตให้เข้มแข็งเบิกบานโดยชี้ให้เห็นผลดี

3. หลักการสอน พระพุทธรองค์ได้ตรัสองค์แห่งธรรมกถึก ซึ่งเป็นหลักการของภิกษุผู้จะแสดงธรรมไว้สรุปความว่า ภิกษุเมื่อจะแสดงธรรมแก่ผู้อื่นพึงตั้งธรรม 5 ประการ ไว้ในตนแล้วจึงแสดงธรรมแก่ผู้อื่น ดังนี้ (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

3.1 อนุพุทธานุภาพ กล่าวความไปตามลำดับ คือ แสดงหลักธรรม หรือเนื้อหาวิชาตามลำดับ ความง่ายยากกลุ่มเล็ก มีเหตุผลสัมพันธ์ต่อเนื่องกันไปโดยลำดับ

3.2 ปริยายทสสาวิ ชี้แจงยกเหตุผลมาแสดงให้เข้าใจ คือ ชี้แจงให้เข้าใจชัดในแต่ละประเด็น โดยอธิบายขยายความ ยกเยื้องไปต่าง ๆ ตามแนวเหตุผล

3.3 อนุทยต ปฏิจจ แสดงธรรมด้วยอาศัยเมตตา คือ สอนด้วยจิตเมตตา มุ่งจะให้ประโยชน์แก่เขา

3.4 น อามิสนตโร ไม่แสดงธรรมด้วยเห็นแก่อามิส คือ สอนเขามีใช้เพราะ มุ่งที่ตนจะได้ลาภหรือผลประโยชน์ตอบแทน

3.5 อุตตทานญจ ปรณญ อนุปทจจ แสดงธรรมไม่กระทบตนและผู้อื่น คือ สอนตามหลักตามเนื้อหา มุ่งแสดงอรรถ แสดงธรรม ไม่ยกตน ไม่เสียดสีข่มผู้อื่น

สรุปได้ว่า วิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคสมัยพุทธกาลนั้นมีสาระที่สำคัญ 3 ประการ ได้แก่ 1) การเลือกผู้ที่ทำหน้าที่เผยแผ่ให้มีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่พระองค์ได้ทรงกำหนดไว้ 2) ทรงใช้วิธีการ สอนตามความสามารถของผู้รับฟังที่แตกต่างกันไปตามแต่ละบุคคล และ 3) ทรงมีหลักการสอนที่เป็นลำดับการสอนที่เป็นขั้นตอนง่ายต่อการทำความเข้าใจ

การจัดการการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

มีนักคิดบางท่านพยายามอธิบายหลักคำสอนในพระพุทธศาสนา เพื่อให้เชื่อมโยงกับโลกแห่งวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สังคมเทคโนโลยี ในยุคปัจจุบันปฏิเสธไม่ได้ว่าเทคโนโลยีเข้ามาเกี่ยวข้องกับมนุษย์ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทำให้สังคมต้องสัมพันธ์กับเทคโนโลยี (พระครูสังฆรักษ์พิทยา ญาณโร (ปิยวารกุล), 2561) ทำให้โลกต้องมีสถานะที่แปรเปลี่ยนไป สังคมโลกเปลี่ยนจากสังคมอุตสาหกรรมมาเป็นสังคมสารสนเทศ ทำให้คนทั่วโลกติดต่อกันได้สะดวกและรวดเร็วขึ้น ยุคสมัยนี้พูดได้เต็มปากว่าเป็นยุคของสื่อสังคมออนไลน์ คือ ยุคที่ข่าวสารข้อมูล ข่าวสารข้อมูลมีอิทธิพลอย่างกว้างขวางและมีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ส่งผลให้ข้อมูลและข่าวสารแพร่กระจายไปในเวลาอันรวดเร็ว ครอบคลุมไปทั่วโลก ทำให้โลกแคบลงเหมือนเป็นชุมชนเดียวกัน การเชื่อมโยงด้านสารสนเทศเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างโอกาสทางการศึกษาและการพัฒนาตนเอง ทำให้เข้าถึงแหล่งความรู้ที่ต้องการได้มากขึ้น เป็นระบบการเรียนรู้ที่เข้าถึงผู้คนได้มากที่สุด ดังนั้น ควรให้ความสำคัญของการใช้สื่อและเทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อการเผยแผ่ข้อมูลข่าวสาร (พจนารถ สุพรรณกุล, 2565)

เมื่อเป็นเช่นนี้ การจัดการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในสื่อสังคมออนไลน์ จึงมีการนำมาใช้เป็นเครื่องมือ เพราะสังคมสมัยปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง อย่างรวดเร็ว การจัดการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เพื่อให้ผู้ฟังจะได้รับฟังธรรมผ่านช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ เป็นการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้กับพุทธศาสนิกชนหรือบุคคลที่สามารถเข้าถึงสื่อสังคมออนไลน์ได้ เป็นข้อคิดคติธรรมจะได้ละเว้นจากการทำความชั่วทำความดีหรือได้กลับมาประพฤติปฏิบัติธรรม เป็นต้น

การเผยแผ่พระพุทธศาสนา คือ การทำให้พระพุทธศาสนา ขยายวงกว้างออกไปให้ แพร่หลาย ได้แก่ การดำเนินการเพื่อให้หลักคำสอน ในพระพุทธศาสนาเผยแผ่ออกไป ทำให้มีผู้เคารพเลื่อมใสศรัทธาในพระรัตนตรัย น้อมนำหลักคำสอน ในพระพุทธศาสนาไป ประพฤติ ปฏิบัติเพื่อให้เกิดแก่ผู้ปฏิบัติเหล่านั้น เพราะหัวใจสำคัญของการเผยแผ่คำสอนของพระพุทธศาสนา ก็เพื่อประโยชน์สุขแก่ชาวโลกพระภิกษุผู้เป็นเจ้าอาวาส และเจ้าคณะทุกชั้นมีหน้าที่จะต้องรับผิดชอบ ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา จะต้องจัดทำอันเป็น ภารกิจประจำตลอดเวลาที่

ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาส หรือตำแหน่งที่สูงขึ้นไป แยกออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) เป็นฐานะในการจัดการศึกษาอบรมสั่งสอนพระธรรมวินัยแก่บรรพชิต และ 2) เป็นฐานะในการอบรม และสั่งสอนธรรมะแก่คฤหัสถ์ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), 2548)

การจัดการกิจการคณะสงฆ์ด้านการเผยแผ่ได้ ดังนี้ คือ ปัจจุบันภิกษุ สงฆ์ใช้วิธีในการเผยแผ่ธรรมะหลายวิธี เช่น การเทศนาปาฐกถาธรรม อภิปรายธรรม สนทนา ธรรม การสอนจิตภาวนา การเทศนาสั่งสอนประชาชน เป็นการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่พระสงฆ์และคณะสงฆ์ถือเป็นกิจการที่สำคัญ นอกจากนี้ ยังมีลักษณะอื่น ๆ ที่เป็นการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ได้แก่ งานพระธรรมทูต งานที่เผยแผ่แก่ประชาชนทั่วไป หน่วยอบรมประชาชน ประจำตำบล (อ.ป.ต.) งานอบรมจริยธรรมนักเรียนตามโรงเรียนต่าง ๆ การเผยแผ่ ทางวิทยุและโทรทัศน์ วารสาร นิตยสารเผยแผ่ธรรม งานเผยแผ่ต่างประเทศ งานบรรพชา สามเณรอุดร่อน การส่งเสริมหน่วยสงเคราะห์พุทธมามกะผู้เยาว์และการเผยแผ่ตามศักยภาพของวัด เพื่อให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), 2551)

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านสื่อสังคมออนไลน์

กระแสนิยมสื่อออนไลน์ เป็นเครื่องมือสื่อสารของสังคมทางโลก กับกลายเป็นช่องทางหนึ่งที่สามารถเข้าไปมีอิทธิพลต่อสถาบันศาสนา โดยผ่านกลุ่มพระสงฆ์ที่ยอมรับ และใช้สื่อออนไลน์ เช่น Facebook YouTube ผ่านการโพสต์ข้อมูล ความรู้ หลักธรรมคำสอน ข้อคิดต่าง ๆ รวมไปถึง การถ่ายทอดสด แต่พระสงฆ์มีลักษณะการใช้งานอย่างไร อยู่ในความเหมาะสมได้นั้นผู้ใช้งาน หรือพระสงฆ์เองจะเป็นผู้ควบคุมเครื่องมือสื่อเหล่านี้ อาจสะท้อนให้เห็นว่าแม้วัฒนธรรมนิยมจะเข้าไปมีอำนาจต่อบุคลากรในสถาบันศาสนา แต่สุดท้ายแล้วลักษณะการใช้งานย่อมขึ้นอยู่กับตัวผู้ใช้ ไม่ว่าจะเป็นการโพสต์ ข้อความ การนำเสนอรูปภาพต่าง ๆ การพูดคุยผ่านสื่อ ทำให้เกิดความเสื่อมเสียภาพลักษณ์ ดังนั้น ควรตระหนักถึงสถานภาพของสมณเพศที่มีกรอบวัดความประพฤติตามหลักการพุทธบัญญัติมหาเถร สมาคมและบรรทัดฐานของสังคมไทยจึงควรวางบทบาทของตนเองให้เหมาะสม การใช้การสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ถือว่าเป็นการนำพระพุทธศาสนาออกนอกวัด ไม่จำกัดอยู่แต่เพียงการสื่อสารผ่านในวัดหรือผ่านวัด (พระ) เท่านั้น แต่การสื่อสารผ่านระบบออนไลน์ยังหลายกำแพงวัดลง ทำให้การรับรู้หรือแสวงหาความรู้ทางด้านพระพุทธศาสนาไม่ถูกจำกัดอยู่แค่คนบางกลุ่ม เช่น เฉพาะคนกลุ่มวัด ซึ่งได้แก่ ภิกษุ และฆราวาสที่เข้าวัดหรือผู้ที่ติดต่อกับพระสงฆ์ แต่การเปิดกว้างด้านข้อมูลอย่างไร้ขีดจำกัดที่เกิดจากการสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ทำให้ข้อมูลทั้งส่วนที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาและไม่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาไหลเข้าไปในวัดไปด้วยกัน นับเป็นอันตรายต่อพระพุทธศาสนา หากภิกษุ ไม่รู้เท่าทัน หรือปล่อยใจ ปล่อยวาจาและปล่อยกายไปตาม ข้อมูลที่ภิกษุไม่พึงเสพ

การที่พระภิกษุใช้อินเทอร์เน็ตในการหาความรู้ และเพื่อเผยแผ่ธรรมะ ส่งข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ รวมถึงการประชาสัมพันธ์กิจกรรมที่เป็นสาธารณประโยชน์ไม่ใช่เรื่องไม่ดี แต่ถ้าใช้เพื่อการแชตเกี้ยวพาราสีผู้หญิง หรือท่องเว็บลามก ติดต่อบุคคลในทางที่ไม่เกี่ยวกับพระธรรมวินัย ก็เป็นสิ่งที่สมควร ซึ่งโลกปัจจุบันไม่ควรห้ามใช้อินเทอร์เน็ต เพราะเป็นการปิดกั้นการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร แต่สิ่งสำคัญ คือ การต้องถวายเป็นคำแนะนําให้พระสงฆ์รู้จักใช้อินเทอร์เน็ตให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งสื่ออินเทอร์เน็ตจะมีคุณหรือโทษไม่ได้ด้วยตัวมันเอง สำคัญที่ผู้ใช้ “ถ้าใช้เป็น...อินเทอร์เน็ต ในทางกลับกันถ้าใช้ไม่เป็น...ก็จะกลายเป็นแหล่งอบายมุข แหล่งอันตราย เพราะมีคลิปโป๊, เว็บไซต์ลามก, คำแนะนำการฆ่าตัวตาย, ช่องทางการซื้อขายอาวุธ แม้แต่กระทั่งวิธีการบรรลุนิพพานก็มีเช่นกัน ดังนั้น อินเทอร์เน็ตสำหรับผู้มีปัญญา คือ สวรรค์ของการแสวงปัญญา แต่คนที่ด้อยปัญญาก็พลิกเป็นนรกได้เช่นกัน” ...พระมหาวิฑูชัย หรือท่าน ว.วชิรเมธี กล่าวด้าน พระมหาจิรพงศ์ จิรวินธโร พระเลขาฯ พระมหาสมปอง พระนักเทศน์ชื่อดังแห่งวัดสร้อยทอง เจ้าของแนวคิดธรรมะเดลิเวอรี่ บอกว่า... ในเรื่องสื่อเทคโนโลยี อันที่

จริงเขาให้ยัดที่ตัวคน และให้บังคับภายในไม่ให้บังคับจากภายนอก ถ้าคิดให้ดีคนที่นำสื่อเทคโนโลยีไปใช้ในทางที่ดีก็จะมีประโยชน์ ในทางกลับกันถ้านำไปใช้ในทางที่ไม่ดีไม่ว่าจะเป็นพระหรือฆราวาสก็จะมีแต่โทษ อย่างไรก็ตาม สำหรับพระนั้นหากไม่รู้ข้อมูลในปัจจุบันก็นำมาสอนใครไม่ได้ เช่น ถ้าห้ามพระใช้คอมพิวเตอร์ พระก็ไม่รู้เรื่องคอมพิวเตอร์ การเป็นครูต้องให้รู้ก่อนจึงสามารถสอนได้ เรื่องการใช้เทคโนโลยีทุกอย่างอยู่ที่ใจและเจตนา เรื่องไม่ดีที่เกิดขึ้นเป็นเพียงการกระทำของคนไม่กี่คน แต่พอทำเสียสังคมก็พากันวิพากษ์วิจารณ์เสียหาย ส่วนพระที่ใช้เทคโนโลยีทำประโยชน์ได้มากไม่ค่อยมีการกล่าวถึงกัน (ธัญพัชร ขำเลิศ, 2566)

ปัจจุบันนี้ผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตมีเป็นจำนวนมาก เรียกได้ว่า สื่อออนไลน์แทบจะแทรกซึมไปในผู้คนทุกเพศทุกวัย โดยเฉพาะสังคมโซเชียลต่าง ๆ เช่น Facebook YouTube รวมไปถึงเว็บไซต์ที่ผู้คนทั่วโลกต่างเข้าถึงเปรียบเป็นโลกอีกใบหนึ่งที่เสมือนจริงสามารถเปิดเผยแสดงตัวตนได้อย่างอิสระ ไร้ขอบเขต ส่งผลให้หลายคนหลงใหลในเสน่ห์ความสุขของมัน จากการได้แสดงความคิดเห็นสื่อสารแบบสองทางโต้ตอบอย่างเสรี ในกลุ่มคนวงกว้างที่ยังไม่สามารถควบคุมได้ สังคมออนไลน์จึงเปรียบเสมือน “ดาบสองคม” ที่มีความหมายว่า การกระทำที่อาจเกิดผลดีและผลร้ายได้พอ ๆ กัน หากผู้ใช้สื่อในโลกออนไลน์หรือชาวโซเชียลนั้นได้เล่นสื่อต่าง ๆ แบบไม่ระมัดระวังการกระทำคำพูด พาดพิง หรืออาจทำให้ตนเองและผู้อื่นเสียหาย ล่าสุดเกิดกระแสร้อนแรงในโลกออนไลน์ ถือเป็นการฉาวอย่างอุทราหรรณที่สำหรับชาวโซเชียลทั้งหลาย จากกรณีพระมหาตาว TikTok ล่องเรือ ดำน้ำดูปะการัง เข้าลอดถ้ำมรกต ทำชาวเน็ตวิพากษ์วิจารณ์ ไม่ใช่กิจของสงฆ์ และประพฤติตัวไม่เหมาะสม รวมไปถึงพระนักเทศน์ขวัญใจวัยโจ๋ กับเรื่องฉาวในโลกออนไลน์ ทั้งปมคลิปเสียงสนทนาเชิงขู่สาวที่กำลังเป็นประเด็นร้อนในโซเชียลดังที่ผ่านมาเป็นที่ถูกจับตามอง หลังในโลกโซเชียลมีเดียมีการแชร์คลิปเสียงพร้อมกับข้อความในไลน์ระหว่างหญิงสาวรายหนึ่งกับพระภิกษุแอบมีเพศสัมพันธ์กันในรถยนต์ นี่ไม่ใช่ครั้งแรกที่เกิดกรณีในลักษณะนี้ ยังมีอีกหลายกรณีเกิดขึ้นในโลกโซเชียล ศาสนาเสื่อมเพราะโซเชียลมีเดีย โลกดิจิทัลที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วกลายเป็นความท้าทายต่อการใช้ชีวิตเป็นโจทย์ใหญ่สำหรับมนุษย์ทุกคนบนโลก และเป็นโจทย์สำคัญทางศาสนา ในฐานะที่พึ่งสำหรับยึดเหนี่ยวจิตใจที่สามารถเข้าถึงญาติโยมได้ง่ายและรวดเร็วด้วยเช่นกัน ชาวพุทธมีการปรับใจเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงในสังคมยุคนี้ ที่เราจะได้เห็นทั้งวัดออนไลน์ วัดบนเฟซบุ๊ก การทำบุญผ่านคิวอาร์โค้ด การสวดมนต์ให้พระผ่านไลฟ์โปรแกรม หรือแม้แต่การสนทนาธรรมผ่านโซเชียลมีเดียในรูปแบบต่าง ๆ ในการใช้โซเชียลมีเดียของพระนักเทศน์ทำให้ชาวพุทธได้ร่วมทำบุญฟังเทศน์ได้อย่างไร้พรมแดน เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต วัยรุ่นยุคดิจิทัลต่างให้ความสนใจปรับเปลี่ยนมุมมองการทำบุญในทางที่ดีขึ้นก็มีอยู่มาก พระพุทธศาสนาในประเทศไทยกำลังเสื่อมเสียจะเห็นได้จากพฤติกรรมพระภิกษุที่ประพฤตินอกริตนอกรอยจากการใช้สื่อออนไลน์ในทางที่ผิด เทคโนโลยีได้เข้ามาลดช่องว่างระหว่างคนธรรมดากับพระมากขึ้นกว่าเดิม หากเรามองลึกลงไปแล้วเชื่อว่าโซเชียลมีเดียจะทำลายศาสนาแต่อย่างใด เหตุเพราะพระสงฆ์ในประเทศไทยก็มีทั้งดีและไม่ดี ไม่สามารถดับกิเลสในใจตนเองได้ ปลอ่ยให้โซเชียลกลายเป็นเครื่องมือในการทำผิดศีลธรรม แทนที่จะประยุกต์ใช้เทคโนโลยีมาเป็นเครื่องมือในการเผยแผ่ศาสนา กลับทำสิ่งที่เลวร้ายทำให้ชาวพุทธเสื่อมศรัทธาในศาสนาเข้าไปทุกที ศาสนาเสื่อมหรือคนทำให้เสื่อม จากข่าวที่กล่าวมาเบื้องต้น หลายคนคงมีคำถามในใจว่าทำไมเราถึงเห็นข่าวเกี่ยวกับพระเถรทำผิดพระวินัยต่าง ๆ ถูกจับสึกเป็นฆราวาสในโลกโซเชียลมีเดียที่นับวันยังมีมากขึ้นทุกที แต่ทำไมเราถึงไม่ตั้งคำถามบ้างว่า แล้วพระที่ถูกจับสึกเหล่านั้นเป็นใครมาจากไหนก่อนที่จะมาโกนหัวห่มจีวรขอบวชในพระพุทธศาสนาแล้วทำความเสื่อมเสียให้กับคณะสงฆ์ สร้างความเสื่อมเสียให้พระศาสนา พวกเขาลำบากนั้นก็เป็นคนธรรมดาทั่วไป คนไทยมักมีความเชื่อว่าอะไรที่ไม่ดีให้ส่งไปอยู่ในวัดเพื่อจะได้ดีขึ้น ตัวอย่างเช่น คนขี้ยา ขี้เมา ขี้เกียจ ขี้คุก หรือแม้แต่คนที่มักมากในกามารมณ์ มีจิตใจที่คิดไม่ดีต่าง ๆ นานา เมื่อในวัดเต็มไปด้วยคนเหล่านี้เราจะเชื่อได้อย่างไรว่า บุคคลเหล่านี้จะสามารถกลับตัวกลับใจเป็นคนดี คิดดี ทำดี ในแบบที่เราได้คาดหวังไว้ บางคนก็สามารถเอาธรรมะมาขัดเกลาเปลี่ยนชีวิตได้ แต่บางคนกลับยังเอานิสัยตนเมื่อครั้งเป็นฆราวาสมาใช้เหมือนเช่นเดิม คนพวกนี้แหละ คือ ต้นเหตุ

ของปัญหาและความเสื่อมศรัทธาต่อพระสงฆ์พระใช้โซเชียลมีเดียเหมาะสมหรือไม่ เรื่องนี้คงต้องมองลงไปถึงเจตนาว่าโซเชียลมีเดียทำอะไร ใช้เพื่ออะไร ถ้าใช้ในทางที่ดีเพื่อการเผยแผ่ศาสนาก็คงไม่ผิดอะไร ไม่เป็นบาปแต่กลับเป็นบุญเพราะได้นำธรรมะมาสอนคนผ่านสื่อเทคโนโลยี ที่คนสมัยใหม่มักไม่มีเวลาอ่านหนังสือธรรมะ หรือเข้าวัดเพื่อฟังธรรม การนำเสนอธรรมะผ่านโซเชียลมีเดียในรูปแบบต่าง ๆ ก็ช่วยให้เข้าถึงประชาชนที่ไม่มีเวลานำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้หรือใช้แจ้งข่าวบุญ ร่วมบุญในกิจกรรมงานบุญต่าง ๆ ให้ญาติโยมได้ร่วมบุญอนุโมทนาบุญร่วมกันแต่ถ้าพระใช้ในทางที่ผิดเช่น ใช้ในทางลามกอนาจารก็เป็นกรรม และเป็นกรรมที่หนักด้วยสิ่งที่ควรตระหนักเสมอว่าทุกสิ่งบนโลกนี้มีสองด้านเสมอ โซเชียลมีเดียก็เช่นกันผู้ใช้ไม่ว่าผู้ใดก็ตามต้องมีสติและนำไปใช้ในทางที่เกิดประโยชน์และไม่หลงมัวเมาจนลืมนั่น การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในโลกปัจจุบันเป็นเรื่องธรรมดาหากนำไปใช้ให้ถูกต้องประสงค์และถูกวิธีการ จะยิ่งสร้างคุณค่าให้แก่ตนเองและสร้างประโยชน์ให้แก่ผู้อื่นได้ด้วยเช่นกันความรู้ ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ แต่ด้วยความน่าสนใจของสื่อสังคมออนไลน์เหล่านี้ที่ผู้ใช้สื่อทุกคนจึงสามารถเข้าถึงได้รวดเร็ว ไม่ว่าจะอยู่ทั่วทุกมุมโลกสามารถสื่อสารได้อย่างรวดเร็ว ส่งผลให้การส่งต่อข้อมูลและการเปิดรับข้อมูลต่าง ๆ เป็นไปอย่างอิสระ จึงอาจเสี่ยงต่อการละเมิดกฎหมายสิทธิความเป็นส่วนตัว อีกทั้งทั้งความเร็วและความหลากหลายของสื่ออาจทำให้เกิดความผิดพลาดในการเปิดรับและรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ดังนั้นการขาดวิจารณญาณในการวิเคราะห์หรือขาดการทำ ความเข้าใจต่อสื่อและสาร อาจส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิต ความคิดและการกระทำ ทั้งต่อตัวผู้ใช้เองและต่อสังคม เกิดเป็นองค์ความรู้และสารสนเทศที่มีความหลากหลายท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เทคโนโลยีสารสนเทศ แม้แต่การเดินทางไปสู่สถานท่องเที่ยวต่าง ๆ สถานที่สำคัญในทางพระพุทธศาสนาการประกอบพิธีงานบุญกุศลต่าง ๆ มีแชร์ทั้งภาพ และวิดีโอ ในโซเชียลเน็ตเวิร์คอย่างรวดเร็วเพียงไม่กี่นาทีมีผู้คนเขาไปชมกิจกรรมและแชร์วิดีโอมากมายหลายหมื่นหลายแสนครั้งก็มีหากมองไปในอนาคตในปี 2025 ในทางตรงกันข้ามเราอาจได้รับประโยชน์จากเทคโนโลยีและสิ่งประดิษฐ์ต่าง ๆ ซึ่งนำไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองของสังคมและวัฒนธรรม (ฉันทพัชร ขำเลิศ, 2566)

การใช้สื่อสังคมออนไลน์ของประชาชนแต่ละ Generation

Generation X (1965 - 1980) กลุ่มที่มีอายุระหว่าง 41 - 56 ปี เป็นกลุ่มคนที่เกิดมาในยุคที่มีการแข่งขันทางด้านเศรษฐกิจสูง ในช่วงวัยนี้จะเป็นกำลังหลักของครอบครัวทำให้มีความกังวล เพราะ เป็น Gen ที่อยู่กึ่งกลางระหว่างพ่อแม่ และ ลูกหลาน โดยพฤติกรรมการเปิดรับสื่อจะนิยมใช้ Facebook และ Youtube เป็นหลัก เพราะชอบค้นหาข้อมูลจากช่อง YouTube หรือค้นหาในอินเทอร์เน็ต

Generation Y (1981 - 1996) กลุ่มที่มีอายุระหว่าง 25 - 40 ปี สามารถเรียกได้ว่า Millennials หรือ Gen Y เป็นกลุ่มคนที่อยู่ในยุคของการพัฒนาเทคโนโลยีต่าง ๆ สามารถเข้าถึงโลกออนไลน์ได้อย่างรวดเร็วและเติบโตมาพร้อมกับคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต Gen Y จึงเป็น Gen ที่มีการใช้อินเทอร์เน็ตสูงที่สุดเมื่อเทียบกับ Gen อื่น ๆ โดยจะนิยมใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นหลัก คือ LINE, Facebook, Youtube

Generation Z (1997 - 2012) กลุ่มที่มีอายุระหว่าง 9 - 24 ปี เกิดมาในยุคที่เทคโนโลยีเจริญแล้ว โดยมีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกต่าง ๆ เป็นดิจิทัล คนเจนนี้จึงถนัดการดำเนินชีวิตในรูปแบบดิจิทัล (บริษัทฟอร์ทูเดย์, 2566)

การสร้างนวัตกรรมสื่อเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านสื่อสังคมออนไลน์

ในปัจจุบันการใช้สื่อสังคมออนไลน์กำลังได้รับความนิยมอย่างมาก ในฐานะสื่อที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารรวมทั้งจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพตามนโยบายประเทศไทย 4.0 และเพื่อมุ่งให้ผู้สนใจสามารถเรียนรู้ด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นชาวสถานการณประจำวันรวมทั้งจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพด้วยความน่าสนใจของสื่อสังคมออนไลน์เหล่านี้ที่ผู้ใช้สื่อทุกคนจึงสามารถเข้าถึงได้รวดเร็ว ไม่ว่าจะอยู่ทั่วทุกมุมโลกสามารถสื่อสารได้อย่างรวดเร็ว ส่งผลให้

การส่งต่อข้อมูลและการเปิดรับข้อมูลต่าง ๆ เป็นไปอย่างอิสระ จึงอาจเสี่ยงต่อการละเมิดกฎหมายสิทธิความเป็นส่วนตัว อีกทั้ง ความรวดเร็วและความหลากหลายของสื่ออาจทำให้เกิดความผิดพลาดในการเปิดรับและรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ดังนั้น การขาดวิจารณญาณในการวิเคราะห์ หรือขาดการทำความเข้าใจต่อสื่อและสาร อาจส่งผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิต ความคิดและการกระทำ ทั้งต่อตัวผู้ใช้อย่างตนเองและต่อสังคม เกิดเป็นองค์ความรู้และสารสนเทศที่มีความหลากหลายท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เทคโนโลยีสารสนเทศแม้แต่การเดินทางไปสู่สถานท่องเที่ยวต่าง ๆ สถานที่สำคัญในทางพระพุทธศาสนาการประกอบพิธีงานบุญกุศลต่าง ๆ มีแชร์ทั้งภาพ และวิดีโอ ในโซเชียลเน็ตเวิร์คอย่างรวดเร็วเพียงไม่กี่นาทีมีผู้คนเขาไปชมกิจกรรมและแชร์วิดีโอมากมายหลายหมื่นหลายแสนครั้งก็มีหากมองไปในอนาคตในปี 2020 ในทางตรงกันข้ามเราอาจได้รับประโยชน์จากเทคโนโลยีและสิ่งประดิษฐ์ต่าง ๆ ซึ่งนำไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองของสังคมและวัฒนธรรม แอนโทนี จี.วิลเฮม เป็นต้น

พระสงฆ์จึงมีบทบาทสำคัญยิ่ง เพื่อให้พระศาสนาดำรงอยู่ยั่งยืนเพื่อประโยชน์สุขเพื่อความสุขแก่คนหมู่มาก เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลก เพื่อประโยชน์เพื่อเกื้อกูล โดยเฉพาะการให้ความรู้และสงเคราะห์ชาวบ้านและชุมชนทำให้เกิดพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 ได้กำหนดบทบาทการดำเนินงานของพระสงฆ์ไว้ 6 ด้าน คือ ด้านการปกครอง ด้านศาสนศึกษา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านสาธารณูปการ และด้านสาธารณสงเคราะห์ ซึ่งถือว่าเป็นฐานะเป็นบทบาทที่คณะสงฆ์ต้องดำเนินการ มีคำกล่าวว่า ทำเกษตรต้องเตรียมดิน จะกินต้องเตรียมอาหารจะพัฒนาประเทศชาติต้องพัฒนาคน การพัฒนาอยู่ที่การพัฒนาคนให้มีคุณธรรมและจริยธรรม ควบคู่กับการพัฒนาการเรียนรู้ของคนทุกกลุ่มทุกช่วงวัย จนมีภูมิคุ้มกันพร้อมเผชิญการเปลี่ยนแปลง แม้สถานการณ์ทางสังคมจะมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร งานของพระสงฆ์ยังคงแผ่ความเกื้อกูล และความเอื้ออาทรที่บริสุทธิ์แก่ชุมชนท้องถิ่น ให้ได้คลายความทุกข์ยากทั้งกายใจพระพุทธศาสนามีองค์ประกอบในการจัดการศึกษาที่สำคัญอยู่ 3 ประการ ได้แก่

ปริยัติ คือ การเล่าเรียน ปฏิบัติ คือ ลงมือกระทำและปฏิเวธ คือ ประจักษ์แจ้งผลการศึกษาปริยัติ (สมศักดิ์ บุญปู, 2558) เป็นองค์ประกอบสำคัญอันเป็นพื้นฐานของการปฏิบัติเป็นปัจจัยสำคัญ เกี่ยวกับความเจริญของพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นกระบวนการที่เป็นไปเพื่อความเจริญแห่งปัญญาพระสงฆ์มีบทบาทหน้าที่โดยตรงในการเฝ้าระวังทางจิตใจ คือ เป็นที่พึ่งบวรสอนธรรม นำปฏิบัติพัฒนาปรัการศึกษา คือ แต่ปัญหาติดอยู่ที่ว่าพระสงฆ์ขาดความเข้าใจในวิธีการสอน ไม่ว่าจะด้านการใช้สื่อเทคโนโลยีในการค้นคว้าหาข้อมูลหรือทำหน้าที่เผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปัจจุบันว่า สถาบันศาสนาเข้าไปมีบทบาทในการสนองความต้องการของผู้คนทั้งทางด้านวัตถุสังคม และจิตใจอย่างได้ผล และที่ทำเช่นนั้นได้ก็เพราะการรู้จักปรับตัวของศาสนาเหล่านั้นอย่างเท่าทันกับสภาพการณ์ของสังคมร่วมสมัย การใช้สื่อสังคมออนไลน์ไม่เพียงแต่จะใช้ในการนำเสนอข่าวสารและข้อมูลเพื่อเผยแพร่ให้บุคคลอื่น ๆ ได้รับรู้เท่านั้น ปัจจุบันยังมีความสำคัญอีกอย่างหนึ่งเป็นการปรับตัวทั้งในด้านสถาบันและหลักธรรมคำสอนเพื่อจะได้ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างรู้เท่าทัน และนำไปอธิบายหลักธรรมของพระพุทธศาสนาให้กับคนร่วมสมัยเข้าใจได้

สรุป

นวัตกรรมสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในสังคมปัจจุบัน ควรให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เป็นสังคมยุคใหม่ที่มีอิสระเสรีในการรับข้อมูลข่าวสาร ซึ่งด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์จึงต้องศึกษาสภาพสังคมปัจจุบัน เพื่อพัฒนาหลักการ วิธีการศึกษา และปรับปรุงรูปแบบและทักษะการใช้เทคโนโลยีในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม ตัวผู้สื่อสารธรรมจำต้องเป็นผู้รู้ดี มีความชำนาญในการเผยแผ่และรูปแบบต้องมีความเชื่อมโยง ตามกระบวนการสื่อสาร คือ

รูปแบบต้องมีเจตนาการสื่อสารหลักธรรม ต้องเด่นชัดรูปแบบต้องโดนใจ ตลอดจนถึงรูปแบบต้องโดดเด่นและรูปแบบการสื่อสารพุทธธรรมต้องมีความเชื่อมโยงเกี่ยวกับองค์ประกอบของกระบวนการสื่อสาร เพราะรูปแบบจะสมบูรณ์หรือไม่ขึ้นขึ้นอยู่กับผู้ส่งสาร สาร ช่องทาง และผู้รับสาร เพื่อให้การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์มีศักยภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและนำเอาหลักการทางพุทธธรรมที่จะได้นำไปใช้ในการสร้างสรรค์ และนำไปปรับพัฒนาและประยุกต์ใช้ได้ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ธัญพัชร ขำเลิศ. (2566). การเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านสื่อสังคมออนไลน์. เรียกใช้เมื่อ 28 กันยายน 2566 จาก https://tonkit360.com/94_885?fbclid=IwAR1fla12GkITG_Z4s_s_FVJkamU18n3cHQfZuKRU3q3ngKkvvAT5fzo4U
- บริษัทฟอร์ทูเดย์. (2566). การใช้สื่อสังคมออนไลน์ของประชาชนในแต่ละรุ่น. เรียกใช้เมื่อ 3 กันยายน 2566 จาก <https://www.foretoday.asia/articles/generationgap/>
- พจนารถ สุพรรณกุล. (2565). การเผยแผ่พระพุทธศาสนากับเทคโนโลยีสารสนเทศ. เรียกใช้เมื่อ 27 กันยายน 2566 จาก <https://phd.mbu.ac.th/index.php/2014-08-28-08-57-4/106-2014-09-2008-27-56>
- พระครูสังฆรักษ์พิทยา ญาณธโร (ปิยวารกุล). (2561). ศึกษาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคดิจิทัล. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). (2548). พุทธวิธีการบริหาร. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: บริษัทสหธรรมิกจำกัด.
- _____. (2551). พจนานุกรมพุทธศาสน์ฉบับประมวลธรรม. กรุงเทพมหานคร: บริษัท เอส.อาร์.พรินต์ติ้ง แมสโปรดักส์จำกัด.
- พระมหาสมชาย ฐานวุฑโฒ. (2549). วิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสมัยพุทธกาล, ลมหายใจเข้าออกของพระพุทธศาสนา. กรุงเทพมหานคร: บริษัทพีวีพีซัพพลายส์จำกัด.
- พระอนันต์ อภินันโท (ผากา). (2549). แนวทางการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในสังคมปัจจุบัน. วารสารพุทธศาสตร์ศึกษา, 13(2), 61-79.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สมศักดิ์ บุญปู. (2558). การพัฒนาคณะสงฆ์ไทย. เรียกใช้เมื่อ 20 กันยายน 2566 จาก <https://www.mcu.ac.th/article/detail/14295>
- เสถียร พันธรังษี. (2516). ศาสนาเปรียบเทียบ (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: ผดุงวิทยาการพิมพ์.